

5

~~1~~

SACRÆ ROTÆ
ROMANÆ

DECISIONES RECENTIORES
IN COMPENDIUM REDACTÆ

Ad modum Indicis per materias, & Tractatus

SEXINTOMOS

ANONNULLIS

MEDIOLANENSIS ATHENÆI SOCIIS

DISTRIBUTÆ.

TOMUS QUINTUS

CONTINENS LITERAS

S. T. V. X. Z.

EDITIO PRIMA VENETA

sedulo recognita, & emendata.

VENETIIS.

EX TYPOGRAPHIA ANDRÆ POLETTI.

MDCCLIV.

SUPERIORUM PERMISSU, & PRIVILEGIIS.

ROMANE

IN COMPENDIUM REDACTA

SEYIN TOMO 2

MEDIOFANENSIS ATHENAEI SOCIIS

TOMUS OCTAVUS

ANNO MDCCXX

sedulo recognita, & emendata.

VENETII

MDCCII

ILLUSTRISS.^{MO} ET EXCELLENTISS.^{MO} DOMINO

DOMINO MARCHIONI REGENTI

D O N G E O R G I O D E C L E R I C I S

INTIMO CONSILIARIO STATUS S. C. C. M.
EXCELL.^{MI} SENATUS MEDIOLANEN.

P R Æ S I D I &c.

Hujus Operis Socii obsequium, & felicitatem.

*Ultima tandem manu Tabulae data, Et post im-
manes plurium annorum labores in adornandis ad
Romanæ Rotæ Decisiones Indicibus, obstricta Publico Fide nostra
exsoluti, nobis videbamur, veluti qui vastos, ac procellosos Oceani tra-
S. R. R. Decif. Tom. V. * 2 ctus*

Elus emensi, navem diu cum fluctibus, ventisque luctatam, incolumem
sartamque in Portum deducunt, Et tuto in litore confidentes, exactas
longae navigationis curas, atque elusas propitia sorte scopulorum, Syr-
tiumque insidias, dulci colloquio, ac memoria revolvunt. Id unum, con-
tractis jam velis, Et securas oras tenentibus, ad explendam confecti pros-
pere itineris felicitatem deerat, ut nobis amplecti liceret Tutelarem ali-
quam Aram, cui, tanquam votivum Anathema, hoc ipsum Opus appen-
deremus. Nec diutinas moras pati debuit desiderium nostrum. Siquidem,
quam primum in Te, **PRÆSES EXCELLENTISSIME**, fausto sy-
dere incidimus, illico leti inelamavimus, cum Te esse votis omnibus al-
tiores, præstantioresque Patronum, qui non tam Nominis Dignitatisque
splendore, large effusis in hac compingenda voluminum mole, sudoribus
nostris pretium facere posses, sed illustri etiam Rerum egregie gestarum
exemplo animos adderes, ut ad ardua quæque, Et præclara, pro Pa-
triæ bonore studiorumque cultu, aggredi impofterum non pigeret. Quis
enim ignoret, a longævis retro temporibus floruisse in Avis Tuis, conjun-
ctum cum reliquis excelsi animi ornamentis, singularem constantemque er-
ga Rempublicam, bonasque Artes amorem, adeo ut Paternæ Aedes Tuæ,
Et sacrum quoddam Asylum confugienti Pupillorum, Civiumque indigen-
tiae, Et domesticum prope Hospitium alendis scientiis, integroque virtu-
tum Choro excipiendo, perpetuo patuerint? Et ne vetera tantum seclæ-
mur, cujusnam memoriæ non obversatur dulcis imago **EXCELL. MÆ**
D. CATHARINÆ PALLAVICINÆ, lectissimæ olim Conjugis Tuæ,
quæ avita Sanguinis claritate jam abunde conspicua, insigni Pietatis,
profusæque in egenos Munificentiae experimento illustrior effecta, universæ
Urbi nostræ perenne sui desiderium reliquit? Hanc autem antiquam Et
recentem Tibi commissam pretiosissimæ gloriæ hereditatem, quanto in Te
auctam incremento admiramur! Amplissimæ Dignitates, quæ in Te cer-
tatim propemodum confluxere, quæque ut plurimum irritamenta sunt am-
bitionis, Et luxus, Indoli Tuæ, ad castigatissimæ vitæ præcepta efforma-
tæ, faces stimulosque addidere, ut privatis omnibus posthabitis commodis
Publico bono prospiceres, nullisque parcens laboribus ac vigiliis, ad Clie-
ntum causas properata definitione absolvendas, Viduarum, ac Pauperum
compescendas querelas, sublevandam largis muneribus in Nosocomiis agro-
rum Sinopiam, instauranda in hac Urbe Mercatorum commercia, Literarum
demum atque Artium incrementa ubique promovenda, curas omnes converte-
res. Jam hæc una fuit æquissimi consilii ratio, cur Reges ac Cæsares in
Te, ad superiora semper implenda subsellia delectum, Clementissimæ Bene-
volentiae suæ largitatem eo usque profuderint, ut primus gloriari potueris,
Te per quinquennium in Patria gessisse splendidum illud **MAGNI**, ut
appellant, **CANCELLARII** munus, quod, inviolato antea Regiæ Aulæ
insli.

instituto, exteris tantummodo Proceribus demandatum hæc Metropolis vidit. Censuere namque Religiosissimi Principes, Imperii sui Provincias tunc optime administrandas, cum Legum reverentiam, Populorum felicitatem, Civium fortunas, Et vitam, Integritati Tue Fideique committerent. Neque unquam alio Te respexisse constans undique Fama pervulgat, quæ notissimo illustrium Operum Tuorum testimonio suffulta, Te nostratibus, exterisque, suspiciendum indigitat, tanquam Justitiæ columen, nullis aut Officiorum, aut largitionum illecebris fractum; Publicæ securitatis præsidium, ad quam intactam servandam, acerrimus Latrociniorum, aliorumque id genus criminum vindex, legum, ac suppliciorum terrorem obarmas; Patriæ denique Patrem, cujus felicitati firmandæ augendæque, indefessis curis insudas, omnium votis ac precibus, ubique Et facile, patens, nec ullum unquam obliuiscens, præter Te ipsum. Quæ in re, rarum illud, Et vix apud Posteris fidem sibi conciliaturum exemplum exhibes, quod nempe, cum ætate jam gravis, Et præcipuis in Patria muneribus, QUÆSTORIS, SENATORIS, REGENTIS, MAGNI CANCELLARII, AB INTIMIS STATUS S. C. C. M. CONSILII, MAGISTRATUS PRIMO, DEIN EXCELLENTISSIMI SENATUS PRÆSIDIS, summa cum laude perfunctus, meritum Tuorum fructu commode frui, atque opulentiæ domus deliciis, Familiæque splendore, præclarissimo HISPANICORUM MAGNATUM titulo auctæ, gloriose posses indormire; adhuc tamen sedulitate ac vigilantia primævum annorum florem æmularis extremas vires publicis negotiis sacrans; ac si Reipublicæ vita viveres, Tuæque incolumitatis momentum a procurata laboribus Tuis Civium salute penderet. Quæ cum ita sint, ac meridie clarius effulgeant; excipe jam tandem vota nostra, EXCELLENTISSIME DOMINE, Et patienter indulge, ut ad inclytæ Tutelæ Tue Aram Anchoras nostras figamus, postremumque hunc, in lucem edendam, laboris nostri conatum, Nominis Tui Patrocinio, nitidissima veluti gemma, obfignemus. Id enim, sicuti profundissimæ venerationis nostræ, ita Benignitatis Gloriæque Tuæ, perpetuum vigeat in posteros monumentum. Vale.

Mediolani Calendis Martii MDCCXXXII.

EPISTOLA PRÆFIXA.

Ono tandem alite, Opus ad umbilicum venit, & coronidem. Navatam egregie operam Jurisprudentiæ utrique, & literariæ Reipublicæ commendent Nationes, Ætatesque omnes. Hercle tantum molimen haudquaquam poterat celerius expediri. Vota omnium id opus præstolantium defatigasse videor quandoquidem id in limine spoponderam aliquantocyus. At fateor fides mea exsolvi haud potuit, addita præsertim virtutis comite invidia, quæ semper Bonos insequitur, atque adeo infectatur. Sed enim cur Auctores hujus immortalis beneficii se se voluit penitus ignorari? Cur præcipiunt gratis animis officia? Nam dum, ubique gentium ipsis Auctoribus certatim plauditur; ipsi prorsus latere, & promeritas laudes effugere certant, ac Patriæ suæ, ex qua tam egregios spiritus hausierunt, hanc eximiam commendationem deperire ex nimia modestia, sinunt. Detegam ego sanctissima nomina eorum, qui hanc Spartam adornavere, ut iisdem gloriæ calcæ insit, ad audendum majora. Eant in ævum omne; & Universe Posteritati illa commendanda sunt.

Co: D. Camillus Gallia de Puteo.

D. Andreas Tornagus J. C. C. Viglevani, ac in ejusdem Urbis Regia Cathedrali Can. Theologus.

D. Benedictus de Allegris J. C.

D. Jo: Baptista Valtorta J. C.

TYPOGRAPHUS VENETUS.

Errores aliquot, qui in hanc nostram Editionem irrepsere emendatos hic supponimus. Ceteros, in quos perspicax offendes, benignus ignoscas. Vale.

Errata

Tom. I. pag. 274. col. 1. lin. 3. inter clericum

Pag. 281. col. 1. lin. 54. Clerici non utuntur

Tom. II. pag. 3. col. 1. Titul. Dataria

Dataria est ordo non Pape

Tom. IV. pag. 26. col. 1. lin. 59. an motam litem

Pag. 21. col. 1. num. II. Adminiculatur ab assertion-
ne partium contrahentium, in alio instrumento
emissa, maxime si non incidenter, sed non con-
sulto.

Pag. 257. col. 1. Titul. Princeps, &c.

Duplex in principio, sive in principatu

Corrige.

inter cleram.

Clerici non utitur.

Dataria est organum Pape.

ante motam litem.

Adminiculatur ab assertionem partium contrahentium,
in alio instrumento emissa, maxime si non inci-
denter, sed consulto.

Duplex in Principe,

INDEX TITULORUM

QUI IN HOC QUINTO TOMO CONTINENTUR.

S

Sacellum.	Pag. 1.
Sacerdos.	<i>ibid.</i>
Sacerdotium.	2.
Sacramenta.	<i>ibid.</i>
Sacrista.	<i>ibid.</i>
Sal.	<i>ibid.</i>
Salarium in genere.	<i>ibid.</i>
Salarium Administratoris rerum, Exactoris, Compas- tiliz, & famulorum.	4.
Salarium Procuratoris, & Advocati.	<i>ibid.</i>
Salomon.	<i>ibid.</i>
Salvianum.	<i>ibid.</i>
Salviconductus.	<i>ibid.</i>
Salus.	<i>ibid.</i>
Sampson.	<i>ibid.</i>
Sanctio.	<i>ibid.</i>
Sanguis in genere.	<i>ibid.</i>
Sanguinis puritas.	<i>ibid.</i>
Sanitas, Sanatio, Sanum.	<i>ibid.</i>
Sapient.	<i>ibid.</i>
Sardicenfis.	<i>ibid.</i>
Sardinia.	<i>ibid.</i>
Sarisdario.	<i>ibid.</i>
Satisfactio, Satisfacere.	5.
Savona.	<i>ibid.</i>
Scala.	<i>ibid.</i>
Scandalum.	<i>ibid.</i>
Schedula in genere.	<i>ibid.</i>
Schedula Testamenti.	<i>ibid.</i>
Schola.	<i>ibid.</i>
Scholaris.	<i>ibid.</i>
Scholastica.	<i>ibid.</i>
Scientia.	6.
Seire.	7.
Scriba.	<i>ibid.</i>
Scribens, Scripor.	<i>ibid.</i>
Scriptura in genere.	<i>ibid.</i>
Scriptura quo ad amissionem, abractionem, occulta- tionem, & subtractionem.	9.
Scriptura quo ad antiquitatem.	<i>ibid.</i>
Scriptura quo ad approbationem, & impugnatio- nem.	10.
Scriptura quo ad exhibitionem.	<i>ibid.</i>
Scriptura quo ad existentiam, & illius negati- vam.	11.
Scriptura quo ad extractionem, & conspulsatio- nem.	<i>ibid.</i>
Scriptura quo ad fidem, & probationem.	12.
Scriptura quo ad identitatem.	13.
Scriptura informis.	<i>ibid.</i>
Scriptura originalis, & exemplata.	14.
Scriptura privata.	<i>ibid.</i>
Scriptura quo ad productionem.	16.
Scriptura publica, & authentica.	17.
Scriptura quo ad recognitionem, & comparatio- nem.	<i>ibid.</i>
Scutum.	19.
Segetarius.	<i>ibid.</i>
Secundogenitus, Secundogenitura.	<i>ibid.</i>
Sedere, Sedilia, Sedes.	20.
Sellio.	21.
Sedes Apostolica.	<i>ibid.</i>
Seminarium in genere.	<i>ibid.</i>
Seminarium Romanum.	<i>ibid.</i>
Senatus, Senatus consultus.	<i>ibid.</i>
Senex.	22.
Sensus.	<i>ibid.</i>
Sententia in Genere.	<i>ibid.</i>
Sententia quo ad citationem.	23.
Sententia dividua, vel individua, seu quo ad capi- tula separata.	<i>ibid.</i>
Sententia quomodo intelligi, seu interpretari de- beat.	24.
Sententia criminalis.	26.

Sententia quo ad ejus confirmationem.	Pag. 26.
Sententia quo ad revocationem alterius.	27.
Sententia quo ad appellationem.	28.
Sententia quo ad publicationem, & intimatio- nem.	29.
Sententia quo ad acceptationem, seu approbatio- nem.	<i>ibid.</i>
Sententia contumacialis.	30.
Sententia interlocutoria, & definitiva, seu in pos- fessorio, vel petitorio, aut mixta.	31.
Sententia lata contra mortuum, vel pro mortuo.	32.
Sententia quando prejudicet viæ executivæ, seu ob- ligationi Camerali.	<i>ibid.</i>
Sententia quid, quomodo, & quando probat.	33.
Sententia quo ad executionem in genere.	34.
Sententia executio quomodo, a quo, qua in re, & contra quem fieri debeat, & quando impediri, seu retardari valeat.	<i>ibid.</i>
Sententia executio quando detur, vel non.	35.
Sententia conformes quot requirantur ad effectum executionis, & quando conformes dicantur.	38.
Sententia in judicatum transacta quid operetur.	39.
Sententia quando in judicatum transisse dicatur.	40.
Sententia quando faciat statum, & afficiat tertios possessores, & successores, seu non citatos.	42.
Sententia an presumatur justa, & valida, ejusque validitas, & iustitia ex quibus desumatur.	44.
Sententia quando sit injusta, & nulla, ejusque in- justitia, & nullitas ex quibus desumatur, & quid operetur.	46.
Sententia quando dicatur nulla ex defectu citatio- nis, jurisdictionis, & mandati.	47.
Sententia quando dicatur nulla ex defectu visionis, & transportationis actorum, vel ob non servatos terminos probatorios, vel alias ob lapsum legiti- mi temporis.	49.
Sententia quando ex alio capite dicatur nulla, pu- ta, si non fuerit conformis libello, & hujusmo- di.	51.
Sententia quando dicatur nulla ex defectu legitimæ defensionis Minorum.	53.
Sententia nullitas quando, & quomodo proponi, seu cognosci debeat, & nulla in parte an talis dici debeat in totum.	<i>ibid.</i>
Sententia excessiva, lesiva, collusiva, & ex falsa causa.	55.
Sententia Rotalis.	<i>ibid.</i>
Sententia quomodo fieri debeat, seu lata dicatur.	<i>ibid.</i>
Separatum.	56.
Sepes.	<i>ibid.</i>
Sepulchra, Sepultura.	<i>ibid.</i>
Sequentia.	57.
Sequestrator, Sequestrarius.	<i>ibid.</i>
Sequestrum in genere.	<i>ibid.</i>
Sequestrum quid operetur.	58.
Sequestrum quando concedi valeat.	<i>ibid.</i>
Sequestrum in Beneficialibus.	59.
Sermo.	<i>ibid.</i>
Servitium.	<i>ibid.</i>
Servitus in genere.	<i>ibid.</i>
Servitus realis, personalis, & mixta.	60.
Servitus itineris, viæ, seu transitus, æque, prope- rius, & aliorum.	<i>ibid.</i>
Servitus quomodo probetur, inducatur, seu impo- natur, & prescribatur.	61.
Severolus.	62.
Severus.	<i>ibid.</i>
Sybillæ.	<i>ibid.</i>
Sagillum.	<i>ibid.</i>
Sigismundus.	<i>ibid.</i>
Signatura.	63.
Signum.	<i>ibid.</i>
Silentium.	<i>ibid.</i>
Simile, Similitudo.	<i>ibid.</i>

Simen.	Pag. 63.	Status in genere.	Pag. 101.
Simonia in genere.	<i>ibid.</i>	Status, seu dominium.	102.
Simonia quando, & quomodo probetur, vel prela-		Statuendi pars.	<i>ibid.</i>
imatur, vel non.	64.	Statuentes.	<i>ibid.</i>
Simonia quomodo probetur ad effectum privationis		Statutum in genere.	<i>ibid.</i>
Beneficii.	65.	Statutum Ecclesie, & Capituli.	107.
Simonia quo ad probationem in resignatione Benefi-		Statutum laicale in genere.	108.
cii.	<i>ibid.</i>	Statutum laicale an comprehendat Clericos, & alias	
Similitudo.	66.	personas Ecclesiasticas, eorumque bona, & heredi-	
Simulatio in genere.	<i>ibid.</i>	tates.	109.
Simulatio ex quibus inducatur, & quibus excluda-		Statutum quo ad confirmationem.	111.
tur.	67.	Statutum quo ad eius interpretationem.	<i>ibid.</i>
Sindicare, Sindicor.	69.	Statutum quod ad revocationem, derogationem, &	
Sindicus.	<i>ibid.</i>	quando ab eo possit appellari.	115.
Singula.	<i>ibid.</i>	Statutum quale sit attendendum, & observandum.	116.
Singularitas, Singulare.	<i>ibid.</i>	Statutum quo ad appellationem, & quo ad duas sen-	
Sissa, Situatio.	<i>ibid.</i>	tentias conformes.	119.
Soboles.	<i>ibid.</i>	Statutum continuativum possessionis defuncti in he-	
Socer, Socrus.	<i>ibid.</i>	redem.	120.
Societas in genere.	<i>ibid.</i>	Statutum quo ad contractus Minorum, Mulierum,	
Societas ex quibus inducatur, nec ne.	72.	Filiorum familias, ac Pupillorum.	<i>ibid.</i>
Societas ex quibus dissolvatur, nec ne.	73.	Statutum quo ad dotem, eiusque interesse, ac fru-	
Societas ex quibus probetur.	74.	ctus.	128.
Societas quando dicatur revocata, & continuata.		Statutum feminarum exclusivum in genere.	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i>		Statutum exclusivum feminarum, an ad effectum,	
Societas officii in genere.	75.	ut habeat locum, requirit copulative utramque	
Societas officii quo ad Fideiussorem.	76.	subjectionem, & personam, & bonorum.	132.
Societas officii quo ad nominationem personarum, &		Statutum feminarum exclusivum an habeat locum	
periculum vite.	77.	favore masculi Religiosi, exclusi feminis, & an	
Societas an possit fieri super officio non vacabili,		habeat locum in hereditate Clerici, vel contra	
nec ne.	<i>ibid.</i>	feminam Monachalem.	135.
Socius in genere.	78.	Statutum feminarum exclusivum an eas excludat	
Socius quo ad communicationem.	81.	natum ab hereditate dotantis, vel ob unicam do-	
Socius quo ad redditionem rationis.	<i>ibid.</i>	tem receptam excludat ab hereditate omnium.	136.
Solarium.	82.	Statutum feminarum exclusivum ad effectum, ut	
Solemnitates.	<i>ibid.</i>	habeat locum, an sufficiat sola masculorum exi-	
Solicitor.	83.	stentia, vel requiratur dotatio, & quidem de	
Solidario.	<i>ibid.</i>	tempore successione, & an, cessante donatione,	
Solidum.	<i>ibid.</i>	vel doctis oblatione, cesset exclusio.	139.
Solutio.	<i>ibid.</i>	In statuto feminarum exclusivo quando dos succedat	
Solvens, Solvere.	<i>ibid.</i>	loco legitime, vel non, & an debeat dari pure,	
Solutio in genere.	84.	vel possit vinculo gravari.	141.
Solutio cum modo probetur, seu permittitur.	85.	Ex statuto feminarum exclusivo an femine fac-	
Solutio in quam causam censetur facta.	87.	iant numerum ad augmentum legitimam masculo-	
Solutio cui, & quomodo fieri debeat ad effectum li-		rum, & an faciant partem ad commodum eorun-	
berationis.	89.	dem, vel ad commodum hereditatis.	142.
Solutio quo ad locum, tempus, & modum solven-		Statutum feminarum exclusivum an procedat tan-	
di, & speciem monete.	90.	tum ab intestato, vel etiam ex testamento, &	
Solutio ex quibus pecunia facta intelligatur.	92.	an femine a Patre instituta debeatur legitima,	
Solutio pro alio, seu alieno nomine facta ab aliquo,		vel successio in bonis Matris vigore statuti Urbis	
& quo ad eius subingressionem in locum, ad lu-		Cap. 145.	143.
ram, & actionem debitoris.	<i>ibid.</i>	Statutum feminarum exclusivum an censetur eas	
Solutio quando datur coacta, vel voluntarie fa-		excludere temporaliter, vel perpetuo.	146.
cta.	93.	Statutum feminarum exclusivum an habeat locum,	
Solutio quo ad mantentionem, seu possessionem,		quando sunt instituti non masculi ejusdem agna-	
& titulum exequendi.	94.	tionis, sed extranei, vel alia femina.	<i>ibid.</i>
Solutio imaginaria, vel ficta.	95.	Statutum excludens feminas propter masculos an	
Solutio anticipata, vel dilata, & quo ad terminum		censetur excludere masculos descendentes ex fe-	
ad solvendum.	<i>ibid.</i>	mina jam exclusa.	147.
Solutio facta anterioribus, vel posterioribus credito-		Statutum excludens feminas ab hereditatibus ascen-	
ribus.	96.	dentium, & Fratrum an habeat locum in heredi-	
Solutio quo ad repetitionem, & imputationem.	<i>ibid.</i>	tate Patrum.	150.
Solutio residui.	97.	Statutum feminarum exclusivum an habeat locum	
Soror.	<i>ibid.</i>	tantum favore masculi utrinque conjuncti, vel	
Sors.	98.	etiam favore uterini, an extendatur ad Patruos,	
Spatium.	<i>ibid.</i>	& an consanguinei excludantur ab utroque con-	
Specialitas, Speciale.	<i>ibid.</i>	punctis.	151.
Species.	<i>ibid.</i>	Statutum excludens sorores, existentibus fratribus,	
Specificatio.	<i>ibid.</i>	an habeat locum respectu hereditatis a Patre pre-	
Spes.	<i>ibid.</i>	defuncto relicta in bonis tantum maternis.	152.
Spiritualitas, Spirituale.	<i>ibid.</i>	Statutum fratribus deferens hereditatem fratris ab	
Spiritus.	<i>ibid.</i>	intestato decedentis, exclusi sororibus, an habeat	
Spolium in genere.	<i>ibid.</i>	locum in hereditate sororis.	153.
Spolium possessionis.	<i>ibid.</i>	Statutum exclusivum feminarum nubentium extra	
Spontalia in genere.	<i>ibid.</i>	teritorium.	154.
Spontalia ex quibus dissolvi possunt, & an, & quan-		Statutum quo ad forenses in genere.	<i>ibid.</i>
do possunt contrahentes cogere celebrandum ma-		Statutum prohibens alienationem bonorum in foren-	
trimonium.	99.	sus.	155.
Spontalia inter contrahentes, & an possint con-		Statutum prohibens alienationem bonorum immo-	
trahi, & an contractus sub conditione repetendae		bilium in forenses an sit intelligendum de aliena-	
dispendio sint validi.	100.	tionem ex titulo particulari, vel etiam universali.	<i>ibid.</i>
Spontalia ex quibus contrahuntur.	<i>ibid.</i>	Statutum quo ad locationem, seu ejus dissidiam.	156.
Spolio.	101.	Statutum quo ad lucrum dotale in genere, five res-	
Sporule.	<i>ibid.</i>	pectu Mulieris, five respectu Viri.	<i>ibid.</i>
Sporus, Spurietas.	<i>ibid.</i>	Statutum deferens lucrum dotale an censetur déro-	
Strabulum.	<i>ibid.</i>	gare	
Stallum.	<i>ibid.</i>		